

Η Ουτοπία δημιουργήθηκε σε χαλεπούς καιρούς (1992). Σε πείσμα των καιρών επέζησε και με το σημερινό τεύχος μπαίνει στο δέκατο χρόνο της ζωής της. Η ριζοσπαστική Ουτοπία, με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον, θα συνεχίσει την ίδια πορεία, όπως καθορίστηκε στο προγραμματικό της κείμενο.

Αρκετά γεγονότα, στο δίμηνο που πέρασε, ανέδειξαν με δραματικό τρόπο τον αντιλαϊκό χαρακτήρα της νεο-φιλελεύθερης πολιτικής που εφαρμόζει η σημερινή κυβέρνηση. Ταυτόχρονα η πολιτική αυτή προκάλεσε τη μαζική αντίδραση των εργαζομένων. Τέλος, η πολιτική αυτή και οι αντιδράσεις που προκάλεσε, είχαν ως συνέπεια μια έντονη κινητικότητα στο χώρο των δυο αστικών κομμάτων, αλλά και στο χώρο της Αριστεράς. Ειδικότερα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι προκάλεσαν τη μαζική κινητικότητα του εργατικού κινήματος και άλλων κοινωνικών κινήματων.

Τα γεγονότα είναι γνωστά. Πρώτα το ασφαλιστικό, το οποίο η κυβέρνηση ετεχείρησε να «λύσει» σύμφωνα με τις ορθόδοξες νεο-φιλελεύθερες συνταγές, κατεδαφίζοντας δικαιώματα κατακτημένα με αγώνες αιώνων. Η επίθεση στο ασφαλιστικό είναι μια «στιγμή» της συνολικής επίθεσης του νεο-συντηρητισμού εναντίον του «κράτους πρόνοιας». Η ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων και το γενικευμένο καθεστώς αβεβαιότητας των «απασχολησίων» θα πρέπει εξάλλου να συμπληρωθούν με ένα ασφαλιστικό σύστημα σε βάρος των μισθωτών που, αν τα κυβερνητικά σχέδια περάσουν, θα είναι υποχρεωμένοι να καταφεύγουν πλέον στην ιδιωτική «ασφάλιση». Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση, από την άλλη πλευρά, έχει ανάγκη από ειδικευμένη, φθηνή εργατική δύναμη. Η δήθεν «ανωτατοποίηση» των ΤΕΙ αποβλέπει στη δημιουργία ημι-επιστημόνων, ικανών για μια συγκεκριμένη δουλειά. Δηλαδή ειδικευμένης εργατικής δύναμης με σχετικά χαμηλό κόστος. Η δήθεν ανωτατοποίηση των ΤΕΙ θα συμβαδίσει —αν οι στόχοι της νεο-φιλελεύθερης πολιτικής εικωδοθούν— με την υποβάθμιση της πανεπιστημιακής παιδείας και της έρευνας. Οι αντιδράσεις των εργαζομένων και των σπουδαστών, καθώς και των πανεπιστημιακών, εθορύβησαν την κυβέρνηση, η οποία επιχειρεί με ελιγμούς και μικροϋποχωρήσεις και με τον περίφημο «διάλογο» να επιτύχει τους στόχους της.

Τα προηγούμενα είναι συγκεκριμένες εκδηλώσεις της συνολικής κρίσης των σημερινών κοινωνιών, την οποία ο νεο-φιλελευθερισμός επιχειρεί να αντιμετωπίσει με τη δημιουργία ενός κράτους καταστολής, άρνηση του «κράτους πρόνοιας» και των όποιων ελευθεριών της αστικής-κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Η οικονομική και γενικότερα η μόνιμη και καθολική κρίση των σημερινών κοινωνιών, η ανεργία, η φτώχεια, η αμάθεια, η διάλυση των

κοινωνικών σχέσεων, προκαλούν υγιείς αντιδράσεις, ωθούν όμως και στα ναρκωτικά, στην παραβατικότητα και στο έγκλημα. Αντί για τη λήψη μέτρων που θα μειώνουν την κοινωνική δυστυχία, οι νεο-φιλελεύθερες κυβερνήσεις επιχειρούν να αντιμετωπίσουν αυτά τα προβλήματα, όπως και το πρόβλημα των μεταναστών, με την ενίσχυση των κατασταλτικών μηχανισμών. Η Συνθήκη του Σένγκεν, ο υπό ψήφιση «τρομονόμος», το μνημόνιο συνεργασίας των καταδικωτικών αρχών Ελλάδας-ΗΠΑ, υποτίθεται ότι συμβάλλουν στην καταπολέμηση του «οργανωμένου εγκλήματος». Στην πραγματικότητα γενικεύουν και θεσμοθετούν το χαφιεδισμό. Συνολικά δυναμιτίζουν τα ατομικά δικαιώματα και τις όποιες αστικές ελευθερίες. Τελικά στόχος τους είναι τα αναπτυσσόμενα κινήματα αντίστασης.

Στο σημερινό τεύχος, δημοσιεύουμε σύντομες αναλύσεις αυτών των προβλημάτων. Αλλά τα προβλήματα της χώρας μας δεν είναι τα μόνα που ενδιαφέρουν τους αναγνώστες και την εκδοτική ομάδα της Ουτοπίας. Τι γίνεται στη γειτονική μας Τουρκία; Μετά τη γενοκτονία των Κούρδων, το στρατοκρατικό-ιδιόμορφο δικτατορικό καθεστώς της Τουρκίας έδειξε πάλι το πραγματικό του πρόσωπο και με την εν ψυχρώ εξόντωση δεκάδων πολιτικών κρατουμένων. Και η «δημοκρατική» Ε.Ε., η «Ευρώπη των Λαών» επιβραβεύει την τουρκική χούντα με 20 δισ. δολάρια, με τη συναίνεση και της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία αδιαφορεί για τα μαρτύρια των Τούρκων αγωνιστών, ενώ για την Κύπρο το μόνο που την ενδιαφέρει είναι να γίνει, και αυτή, μέλος της Ε.Ε. Αλλά η βαρβαρότητα του καπιταλισμού εκδηλώθηκε τα τελευταία χρόνια και με την καταπάτηση του δικαιώματος στη ζωή —με την ψήφιση νόμων υπέρ της ευθανασίας. Σύντομα κείμενα του σημερινού τεύχους αναφέρονται και σ' αυτά τα προβλήματα.

Ένα σημαντικό μέρος του σημερινού τεύχους είναι αφιερωμένο στο έργο του καθηγητή W. F. Haug. Στις τέσσερις μελέτες του, που δημοσιεύουμε σήμερα, αναλύονται, σε υψηλό θεωρητικό επίπεδο, σύγχρονα προβλήματα της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας, από τη σκοπιά της εργατικής τάξης και της προοπτικής της ανθρώπινης απελευθέρωσης. Ακολουθούν δύο μελέτες για τη μετανάστευση: μια για την ελληνική μετανάστευση και μια για την αντιμετώπιση των Τουγγάνων στην πρώην Σοβιετική Ένωση. (Στη δεύτερη περίπτωση δεν πρόκειται ακριβώς για μετανάστευση, αλλά για τις περιπέτειες μιας εθνότητας που αιώνες περιπλανάται και αποτελεί αντικείμενο διωγμών και διακρίσεων). Επίσης στο σημερινό τεύχος δημοσιεύουμε μια επιλογή ριζοσπαστικών ποιημάτων του Αμερικανού ποιητή L. Ferlinghetti, ο οποίος επισκέφθηκε πρόσφατα τη χώρα μας και παρουσίασε μέρος του έργου του.

Απ' αφορμή την κριτική του βιβλίου της Μ. Αντωνοπούλου από τον Π. Σωτήρη στο προ-προηγούμενο τεύχος της Ουτοπίας, ξεκίνησε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση για τον υλισμό, με κείμενα των Μιχαλάκη, Πρέβε και Μπιτσάκη. Ελπίζουμε ότι η συζήτηση αυτή θα συνεχιστεί και θα επεκταθεί συνολικά στο παραμελημένο από την Αριστερά πρόβλημα του υλισμού, και ειδικότερα στο μέτωπο του υλισμού στις φυσικές επιστήμες. Τέλος, δημοσιεύουμε ένα κείμενο του Γ. Νικητόπουλου για την υλιστική διαλεκτική όπως αναπτύσσεται στο έργο του διαπρεπούς Σοβιετικού φιλοσόφου Ε. Β. Ιλιένκοφ.

Το σημερινό τεύχος εικονογραφείται με επιμέλεια της Μαρίας Κοκκίνου.